

Το περιοδικό μας δεν συνθηρίζει βέβαια να δημοσιεύει άρθρα γενικότερου ενδιαφέροντος και δη οικονομικοπολιτικής φύσεως για ευνοήτους λόγους. Στο τεύχος αυτό ωστόσο θα κάνουμε μια εξαίρεση για δύο λόγους: Είναι άρθρο των συγχωριανών μας και ομογενών μας στις ΗΠΑ Χρήστου και Μαίρης Παπουτσή και επιπλέον ασχολείται με ένα θέμα που απαιτεί βέβαια εξειδικευμένες γνώσεις ωστόσο αφορά στα Χρηματιστήρια και στις απάτες των μεγαλοεπιχειρηματιών σ' αυτά. Το δημοσιεύουμε και όσο και αν αρκετοί δε θα κατανοήσουν σε όλη του την έκταση το πρόβλημα, έχουν ωστόσο και – έστω πρωτόγνωρες – εμπειρίες (ίσως και χρηματικές απώλειες) από το δικό μας Χρηματιστήριο.

«ΠΟΥ ΠΗΓΑΝ ΤΑ ΕΦΤΑ ΤΡΙΣΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΑ ΔΟΛΛΑΡΙΑ;»

Χρειάζεται ένα καινούργιο, απλό και ειλικρινές σύστημα προμίσθειας και πώλησης των μετοχών

Του Χρήστου και Μαίρης Παπουτσή (Μεταφράστηκε από τη Νίνα Γκατζούλη)*

Η απάτη, η απληστία και η ανήθικη συμπεριφορά είναι συνήθη φαινόμενα στο χώρο των χρηματοδοτικών συναλλαγών και σε πολλές περιπτώσεις φτάνουν στο επίπεδο κακούργηματος. Ανέντιμοι και κακής ποιότητας λογιστικοί έλεγχοι από τη μια μεριά και άπληστο διαχειριστικό προσωπικό των επιχειρήσεων από την άλλη έχουν καταφέρει να δημιουργήσουν ολέθριες καταστάσεις στον επιχειρηματικό τομέα των Ηνωμένων Πολιτειών. Το αποτέλεσμα είναι ότι εκατομμύρια άτομα έχασαν επτά τρισεκατομμύρια δολάρια λόγω της ανήθικης συμπεριφοράς διευθυντών διαφόρων επιχειρήσεων.

Το τεράστιο αυτό ποσό των 7 τρισεκατομμυρίων δολαρίων σε μετοχικές αξίες έχει εξαφανιστεί από συνταξιοδοτικά προγράμματα, κρατικά κεφάλαια, επενδυτικές επιχειρήσεις και προγράμματα. Αναμφισβήτητα θα επηρεάσει σημαντικά τα εισοδήματα που αποφέρουν κέρδη κεφαλαίου που εισπράττονται από την κυβέρνηση των ΗΠΑ και άλλων κυβερνήσεων ανά την υφήλιο. Το ερωτηματικό που γεννάται εκ μέρους οξυδερκών παρατηρητών είναι: «Πού πήγαν τα 7 τρισεκατομμύρια δολάρια και γιατί;»

Η πλειοψηφία των ατόμων δεν πολυκαταλαβαίνει τι προμηθεύεται όταν αγοράζει μετοχές από τον χρηματομεσίτη. Λαμβάνουν ένα σωρό πληροφορίες για διάφορες μετοχές από τους χρηματιστικούς προγραμματιστές τους (χρηματομεσίτες, τραπεζικούς επενδυτές) που τους συμβουλεύουν να προμηθευτούν διάφορες μετοχές. Οι εξηγήσεις που συνήθως λαβαίνουν είναι η προσωπική συνεχούς αυξήσεως σε κέρδη και γενικά η προβολή σπουδαίων πλεονεκτημάτων μιας ή άλλης μετοχικής επενδύσεως εκ μέρους του πελάτη τους. Πολλές φορές η συζήτηση περιέχει λίγες ή καθόλου πληροφορίες για το πώς δημιουργήθηκε η εμπορική αξία της μετοχής για την οποία γίνεται λόγος. Έτσι οι ενδεχόμενοι μέτοχοι πληροφορούνται για υπολογισμούς που μπορεί να λάβουν χώρα, μπορεί και όχι. Επίσης πληροφορούνται για αναλογίες κερδών και σε μερικές περιπτώσεις για μερίσματα μετοχών, καθώς και ασφαλείς επιχειρηματικές διευθύνσεις. Στην πραγματικότητα η εμπορική αξία ορισμένων μετοχών προέρχεται μαγικά από μια σειρά ακαταλόγητων υπολογισμών και προϋποθέσεων που βασίζονται σε ελλιπείς πληροφορίες. Όταν κάποιες μετοχές θεθούν σε κατάσταση λειτουργίας και επικυρωθούν από το ευρύ κοινό, τότε χρηματομεσίτες και τραπεζικοί επενδυτές προσφέρουν μια επιτηδευμένη στροφή στην κατάσταση, ούτως ώστε να αυξηθεί η εμπορική αξία των μετοχών αυτών, δίχως να γίνεται λόγος για την εκτίμηση αυξήσεως της αξίας. Επομένως, όταν ορισμένες αρνητικές καταστάσεις πολιτικού ή οικονομικού περιεχομένου επικρατήσουν, τότε η εμπορική αξία των μετοχών σε πολλές περιπτώσεις υποβαθμίζεται από 50-90% και πολλές φορές ποτέ δεν ξαναγυρίζει στο επίπεδο που βρισκόταν πριν.

Οι διάφοροι γνώστες, οι επαγγελματίες, οι εμπειρογνώμονες και οι οικονομολόγοι που γνωρίζουν

πώς δουλεύει το σύστημα, ανταμείβονται πλουσιοπάροχα από το εμπόριο ελλειψών μετοχών (shorting stocks) και από το γεγονός ότι χρησιμοποιούν εξειδικευμένες μεθόδους, όπως αναθέσεις (puts), μελλοντικά συμβόλαια (futures), προσλεύσεις (derivations), περιθώρια (margins) κλπ. Το αποτέλεσμα φυσικά είναι οικονομικά κέρδη για ένα μικρό αριθμό μετόχων και φοβερές απώλειες για πλήθος επενδυτών.

Η πλειοψηφία των επενδυτών προέρχεται από τη μέση και ανώτερη τάξη του κοινωνικο-οικονομικού στρώματος. Είναι άτομα που έχουν δουλέψει σκληρά και έχουν τοποθετήσει το κομπόδεμά τους σε μετοχές, για τη μόρφωση των παιδιών τους αργότερα και για μια οικονομικά άνετη ζωή ως μελλοντικοί συνταξιούχοι. Μόνον που ανακαλύπτουν ότι το μέγιστο μέρος των χρημάτων τους έχει εξαφανιστεί με την πτητικότητα του χρηματιστηρίου.

Τι μπορούμε να κάνουμε για να αποφύγουμε τέτοιου είδους οικονομικές καταστροφές; Τι μπορεί να γίνει για να ελαττώσουμε την τεράστια αστάθεια του χρηματιστηρίου που συχνά συμβαίνει; Η απάντηση είναι πως πρέπει να ανασυγκροτήσουμε ριζικά τον τρόπο με τον οποίο διάφορες εταιρείες πουλούν τις μετοχές τους στον καθένα μας. Αυτές οι εταιρείες πρέπει να πουλούν τις μετοχές τους στον κόσμο όχι σύμφωνα με ακαταλαβίστικους όρους, αλλά σύμφωνα με την πραγματική αξία των μετοχών όπως είναι εγγεγραμμένη στο βιβλίο. Επίκαιρες δημόσιες απαιτήσεις για αύξηση ρυθμίσεως και βελτίωση λογιστικών κανόνων πρέπει να συμπληρώνουν το νέο αυτό προτιθέμενο σύστημα.

Με πιο απλούς όρους η εγγεγραμμένη αξία του βιβλίου μπορεί να προσδιοριστεί αν αφαιρέσουμε όλες τις οφελές από το κεφάλαιο, καταλήγοντας στη συνολική αξία της εταιρείας. Μετά διαιρούμε τη συνολική αξία με τον αριθμό μετοχών οι οποίες εξουσιοδοτήθηκαν. Οι εταιρείες μπορούν να προσθέσουν ένα λογικό ασφάλιστρο στο βιβλίο εγγεγραμμένης αξίας, βασιζόμενες στην ιστορική σταθερότητα απόδοσης μερισματικών παραγόντων των μετοχών. Η πρόταση που παρατίθεται εδώ είναι απλή, με ρευστό που κατευθύνεται απευθείας σε εταιρείες οι οποίες βασίζονται σε ειλικρινείς λογιστικούς κανονισμούς, οι οποίες μπορούν να περάσουν από εξελεγκτική επιτροπή πολύ εύκολα και δύσκολα μπορούν να υποστούν αλλοιώσεις και διαφθορές. Οι εταιρείες, όπως και τώρα, μπορούν να διαθέσουν τα χρήματα σε οποιοσδήποτε ανάγκες που θα εγκρίνουν οι μέτοχοι και το διοικητικό συμβούλιο. Στις πιο πολλές περιπτώσεις οι εταιρείες επιδοτούν στην αγορά ακινήτων, μηχανημάτων ή προσπαθούν να ελαττώσουν τα χρέη τους.

Πολλές φορές η διαδικασία πώλησης μετοχών για συγκεκριμένες δαπάνες αυξάνει την αξία των μετοχών της εταιρείας. Η εγγεγραμμένη αξία του βιβλίου μπορεί να αυξηθεί όταν οι μετοχές πουλιούνται στο ευρύ κοινό και δημιουργούνται κέρδη. Οι εται-

ρείες μπορούν επίσης να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους στους μετόχους αυτούς που θέλουν να πουλήσουν τις μετοχές τους μ' ένα πολύ πιο απλό και ειλικρινές σύστημα.

Σήμερα που γράφεται αυτό το άρθρο (19 Ιουλίου 2002), οι χρηματιστικές συναλλαγές της Νάσντακ έχουν πέσει κατά 75% σε σύγκριση με το υψηλό επίπεδο του περασμένου χρόνου, ενώ η Ντάου Τζονς κυμαίνεται γύρω στα 30%. Εάν ήταν δυνατό να επανεκτιμήσουμε όλες τις μετοχές που ανήκουν στη Ντάου Τζονς ανάλογα με το βιβλίο εγγεγραμμένης αξίας, τότε η Νταου Τζονς θα έπεφτε από τις 8.000 μονάδες στις 2.000, μια πτώση δηλ. περίπου 75%. Η διαφορά μεταξύ εμπορικής αξίας και εγγεγραμμένης αξίας βιβλίου είναι ενδεικτική, όπως αποκαλύπτει αυτή η στατιστική μελέτη. Και αυτές οι διαφορές προκαλούν πιο πολλά ερωτηματικά.

Γιατί λοιπόν οι μετοχές έχουν πιο υψηλή εμπορική αξία από την εγγεγραμμένη αξία βιβλίου; Δεν υπάρχει λογική εξήγηση από την ιστορία και το μέλλον των μερισματικών αποδόσεων των μετοχών. Είναι αυτονόητο πως οι παγκόσμιες χρηματιστικές εταιρείες δεν θα δέχονταν να πουλήσουν τις μετοχές τους απευθείας ανάλογα με την εγγεγραμμένη αξία του βιβλίου. Αν γινόταν αυτό οι χρηματιστηριακές επιχειρήσεις θα αδυνατίζαν οικονομικά και αυτό θα είχε επίδραση στον τραπεζικό τομέα καθώς και στους τραπεζικούς επενδυτές και οικονομολόγους. Ελεγκτικές αξιώσεις, κανόνες και επιμέλειες θα έπρεπε να κανονίζονταν ανάλογα.

Εν πάση περιπτώσει πρέπει να επιμείνουμε στο επιχειρήμα πως οι διάφορες εταιρείες πρέπει να προσφέρουν τις μετοχές τους στον κόσμο με την εγγεγραμμένη αξία βιβλίου, παρακινούμενοι από την ανάγκη να εξαλείψουμε την ακραία μεταβλητικότητα η οποία μαστίζει χρηματιστηριακές επιχειρήσεις. Ας αφήσουμε τα παιχνίδια τύχης στα καζίνο και ας ξανααζωντανεύσουμε την κοινωνική λογική, την ειλικρίνεια και την απλότητα στον σύστημα της παγκόσμιας οικονομίας.

(* Ο Χρήστος και η Μαρία Παπουτσή είναι οι ιδρυτές της «Κληροδοτηματικής Έδρας Παπουτσή - Ηθική στις Επιχειρήσεις» στο Southern New Hampshire University, το 2001. Ο κ. Παπουτσή έχει διακριθεί για τα φιланθρωπικά του έργα και είναι έμπειρος επιχειρηματίας, αφού κάτω από τη δική του επίβλεψη η εταιρεία ηλεκτρονικών που διήυθουε κυριολεκτικά «άνθρωπα» οικονομικά με παγκόσμια αγοραπωλησία που ανερχόταν σε εκατοντάδες εκατομμύρια δολάρια. Η κ. Παπουτσή είναι φιλόλογος Αρχαίων Ελληνικών, διδασξε δε στη δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια εκπαίδευση. Και οι δύο τους είναι οι εκδότες της ιστοσελίδας Υψηροσία Ελληνικής Επικοινωνίας και συμβάλλουν στην ιστοσελίδα με άρθρα, κυρίως στον τομέα Ηθική στις Επιχειρήσεις.